

Firben spænder ben for moler-gravning

OPHÆVELSE: Klagenævn underkender Morsø Kommunes dispensation til Stærhøj Øst

Af Carsten Tolbøll
carsten.tolboll@nordjyske.dk

MORS/VIBORG: En lille øgle kan undertiden stoppe store gravemaskiner. Det skete i torsdags, da Miljø- og Fødevarerklagenævnet underkendte Morsø Kommunes afgørelse om at give dispensation fra naturbeskyttelsesloven, således at mineralvirksomheden Imerys kunne komme til at grave moler i landskabet Stærhøj Øst på Nordkysten af Mors.

Uanset om det truede og fredede markfirben findes i det nordlige felt af det område, som Imerys (dengang Damolin) for 10 år siden søgte indvindingstilladelse til, betragter klagenævnet et

7.700 kvadratmeter stort overdrev, hvor der for mange år siden har været gravet moler, som så værdifuld natur, at der ikke må graves yderligere i det.

Derfor ophæver nævnet kom-

munens dispensation fra september 2017. Den statslige myndigheds afgørelse er endelig og kan hverken ankes eller påklages. Hvorvidt Imerys herefter vil få lov til at grave moler i nordfeltet

Markfirben - liden øgle kan vælte stort læs. Arkivfoto

uden om overdrevet og i det sydlige felt af Stærhøj Øst er et åbent spørgsmål. Region Nordjyllands råstofforvaltning har udskudt at give indvindingstilladelse, til den aktuelle afgørelse forelå. Tilsvarende har Kystdirektoratet sat en række afgørelser af klagesager på standby, blandt andet over, at virksomheden under den ansøgte 10 år lange graveperiode kalkulerer med at deponere 183.000 kubikmeter overjord på marker, der ligger inden for strandbeskyttelseszonen.

Side 3

Ulykkeligt dødsfald

Rolstruplund kigger på sine procedurer og retningslinjer, efter en beboer gik ud i kulden og siden døde. Side 9

Ny skade til nøglespiller

Han var tilbage efter et brud i hånden, men mandag måtte Marcus Dahlin udgå i træningskamp. Sport

Sport

Blodtørst og kærlighed

Seymour, spillet af Anton E. Nielsen, er forelsket i sin kollega i blomsterbutikken. Og så har han en kødædende blomst med forkærlighed for menneskeblod.

Morsø Gymnasium opfører musicalen "Gys i blomsterbutikken".

Side 6-7

Morsø

Telefon 9772 1000 E-mail redaktion@mf.dk
Adresse Elsvvej 105, 7900 Nykøbing M

Mistede guldur

NYKØBING: En 15-årig pige fra Morsø mistede søndag sit guldur med tilhørende guldrem på Morsø Gymnasium mellem kl. 10.30 og 11.30. Uret af mærket Daniel Wellington lå i et omklædningsrum sammen med noget efterladt tøj, da tyveriet fandt sted.

Formand Mette Jensen og bestyrelsesmedlem Jørgen Frank Rasmussen, Danmarks Naturfredningsforenings Morsø afdeling, på vinterinspektion i den tidligere molergrav på Stærhøj.

Stærhøj med de to gravefelter på i alt 6,7 hektar indrammet af rød streg. Det gule i det nordlige felt er det overdrev, som klagenævnet vil beskytte mod yderligere gravning. Illustration: Morsø Kommune

Foreninger fik ret over for kommune

AFGØRELSE: I modsætning til Morsø Kommune anser Miljø- og Fødevarerklagenævnet ikke moler som et råstof af afgørende samfundsmæssig betydning

Af Carsten Tolbøll og Bo Lehm (arkivfoto)
carsten.tolboll@nordjyske.dk

MORS: For snart to år siden vedtog Region Nordjylland sin seneste råstofplan, der pillede de kystnære landskaber på Nordvestmors, Mosebjerg og Stærhøj Vest ud af planen som indvindingsområder for moler.

I torsdags ophævede Miljø- og Fødevarerklagenævnet i Viborg en dispensation fra naturbeskyttelseslovens §3, som Morsø Kommune havde givet virksomheden Imerys, der har søgt om at få lov at grave moler i Stærhøj Øst. Et 7700 kvadratmeter stort overdrev skal herefter ubetinget friholdes for råstofindvinding, og muligvis vil afgørelsen gøre det helt umuligt at grave i det kystnære landskab.

Foreningen til Bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj står i et eller andet omfang, som nok aldrig vil blive afdækket præcist, som høringsberettiget lobbyist bag begge disse politiske og administrative afgørelser. I begyndelsen af 2014 blev foreningen stiftet for at tage kampen op imod molerindvinding i de to kuperede kystlandskaber. Som udgangspunkt med Morsø Kommune som modpart, idet både forvaltning og et solidt flertal i kommunalbe-

styrelsen ikke så noget alternativ til at give Imerys, der dengang hed Damolin, lov til at udvide sine graveområder til både Stærhøj og Mosebjerg, som foreningen betragtede som Morsø's arvesølv med store geologiske og landskabelige værdier. Efter at Region Nordjylland i sommeren 2014 overtog ansvaret for råstofplanlægningen og forvaltningen af den, er der blevet lyttet mere til den talstærke græsrodsbevægelse.

- Vi er ikke i mål endnu

Er Mosebjerg-foreningens rolle hermed opfyldt og udspillet? Nej, mener bestyrelsesmedlem Jørgen Saaby, Sundby, der støber mange af de kugler, foreningen sender af sted i form af klager, hørings svar og debatindlæg.

- Vi er selvfølgelig meget glade for afgørelsen, som i øvrigt ikke kommer bag på mig. Foreningen er hermed kommet et godt stykke i opfyldelsen af sit formål, men vi skal helt i mål. Det næste skridt vil være, at vi i forlængelse af den indledende høringsfase, som Region Nordjylland har lavet om eventuel revision af Råstofplan 2016, vil gøre gældende, at man bør udtage Stærhøj Øst af planens graveområder. Med præcist samme begrundelse, som man har udtaget

Mosebjerg og Stærhøj Vest. Det er et komplekst forløb, men det er en vigtig sag for Morsø som ø, siger Jørgen Saaby.

Morsø Kommune har hele to gange givet en dispensation fra naturbeskyttelseslovens §3 for at imødekomme Damolins ansøgning om gravetilladelse. Første gang blev afgørelsen alene påklaget af Mosebjerg-foreningen, og sagen blev af den daværende ankeinstans henvist til fornyet behandling i kommunen.

Ved dispensation nummer to, som blev givet i 2017, stod Mosebjerg-foreningen ikke alene med sin klage. Også lodsejeren til det areal på Stærhøj, hvor Imerys ønsker at omsætte gamle erhvervede udnyttelsesrettigheder til en konkret gravetilladelse, klagede. Det er en datter af Tjæreborgpræsten og rejsekongen Ejilif Krogger, som i sin tid opkøbte dele af Stærhøjbuens for at sikre området som natur.

Har set markfirbenet

En tredje klager har været Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdeling Morsø. Her har bestyrelsesmedlem Jørgen Frank Rasmussen styret sagen, og han er en af de få, der rent faktisk on location har set det markfirben, der først og fremmest

er begrundelsen for, at staten ophæver kommunens dispensation.

- Det er ganske vist en del år siden, at jeg og nu afdøde Holger Søndergaard så markfirbenet i den gamle molergrav på Stærhøj. Jeg er en smule overrasket over, at markfirbenet, som ganske vist er en udryddelsestruet art, har haft så stor betydning for klagenævnets afgørelse. Men jeg læser afgørelsen sådan, at den er summen af de tre faktorer, at der er tale om et naturmæssigt værdifuldt overdrev i et §3-område med leveduligheder for markfirbenet. Der er også søer på arealet, og hele Stærhøjbuens ligger i den beskyttede kystzone. Det er et samspil af det hele, siger Jørgen Frank Rasmussen.

Også Jørgen Saaby mener, at klagenævnet ikke kun har haft fokus på markfirbenets leveduligheder.

- Der er to grunde til, at nævnet giver klagerne medhold. Den ene er markfirbenet og de såkaldte bilag 4-arter og EU's habitatbekendtgørelse. Den anden er, at nævnet lægger til grund, at Morsø Kommune som den myndighed, der gav dispensationen, ikke har godtgjort, at der foreligger særlige omstændigheder, som kan begrunde en dispensation, siger Jørgen Saaby.

- Vi vil nu gøre gældende, at regionen bør udtage Stærhøj Øst af råstofplanens graveområder, siger Jørgen Saaby, Foreningen til Bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj.

Det forhold, at arealet ligger i et udlagt råstofområde, kan ifølge klagenævnet ikke i sig selv begrunde en dispensation fra naturbeskyttelseslovens §3. Det kan heller ikke virksomhedens Imerys økonomiske interesse i at udnytte råstoffet, når dette kan tages fra andre, mindre naturfølsomme områder. I modsætning til Morsø Kommune anser Miljø- og Fødevarerklagenævnet ikke moler som et stof, som der er vital samfundsmæssig interesse i at indvinde.

Saaby: Imerys må opgive

Jørgen Saaby læser afgørelsen sådan, at den må få den konsekvens, at Imerys må opgive at grave i Stærhøj og

dermed i hele kystlandskabet mellem Flade og Sundby.

- Der er så store værdier i det landskab, at de bør sikres for eftertiden. Og i modsætning til, hvad Morsø Kommune påstår, så vil en friholdelse fra gravning helt sikkert understøtte den igangværende proces med hensyn til at få moleret anerkendt som verdensarv. I Unescos kriterier står der klart og tydeligt, at råstofgravning er den største trussel mod at få denne type lokaliteter anerkendt, siger Jørgen Saaby.

Morsø Folkeblad bringer flere kommentarer til sagen i morgendagens avis.